

اجتهاد

Adresse

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

15 Avril 1922 — No. 147

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غش ته سی

« اون یدنجی سنه تأسیسیه »

اداره خانه سی

جفال اوغلنده « اجتهاد نوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

نومرو ۱۴۷ — ۱۵ نیشان ۱۹۲۲

بو داهی ، نشر افکار ایتمکه باشلادی . سوقراط ، سوفسطائیلرک شدید بر معارضی اولدینی حالد حدذاتنده ، اصول اعتبارله ، مکمل بر سوفسطائی ایدی . سوقراط سلطنت عنعنوییه رد و وجدان بشرینک امر ایدمجه عقاءد و مؤسساتک تأسیسنی طلب ایدیوردی . سوقراط ، حقیقی عادات و عنعناتک ، عدالتی قانونک فوقده طوتار و اخلاقی ، قدیم معبودلرک تأثیرندن قورتاره دق وظیفه مفهومی دینده دکل وجدان بشریده آراق لازمدر ، دیردی .

(مابعدی وار) جزمی لسانه الیه

پاره مقابله تدریساتده بولنان و بهری مکمل بر خطیب ، بحث و متفکر اولان بو ذواتک تلقیناتی یو آسک و منور صنف طرفندن مظهر رغبت اولدی . سوقراط ورفقاسنک هجوملریته رغماً سوفسطائیلر حقیقنده بوش آدملر دکلردی . بو آدملرک مناقشاتندن منطقی قاعده لری تکیون ایتدیکی کبی فلسفه ده انفسی و آفاقی فرقی ایلک دفعه آکلایان و بونی بردستور حائه وضع ایدلرده کذا سوفسطائیلر در . بو اعتبارله انفسیه نک حقیقه واضع اولیدرلر .

بو ائناد [سوقراط] ، بشریتک نادر یتشدیردیکی

تاریخ دن بیر صحیفه خونین: «سهن بارتلمی»

دینیہ علماسی آرسنده تأمین ائتلافی تجربه لرنده بولوندی . «۱۵۶۲ فرمائی» (فالوین) مذهبک «مسدود شهرلرک خارجنده» و شهرلرده «خصوصی خانه لرده» اجر اسنه مساعدده ایدی . بوفرمان (دولوپیتال) ک اثری ایدی .

ایلك حرب : (فرانسوا دوکیز) ک اولوی [۱۵۱۳]

پروتستانلره پایلان مساعدادن حدته کلن قاتولیکلر

حقیقی بیر «تریوم ویرا» اولان شو اوچ رئیسک

اطرافنده طوبالانیورلردی : (فرانسوا دوکیز) ،

میر آخور (دومون مورانسی) ، ماره شال (سهن آندره) .

ولایتلرده قاتولیکلر ایله پروتستانلر آرسنده مصادمه لر

اولیوردی . و موقعه حاکم بولوندقلری مملکتلرده پروتستانلر

اغزه هیکلکری قیریورلر ، صلیبلی بیقیورلر ، کلیساری

صویورلردی . ۱۵۶۲ مارت آینه بیر بازار کونی

دوق «دوفرانسوا دوکیز» (هوت مارن) ده Vassy دن کچور

ایدی . آیین روحانی ده حاضر بولوندینی صیره ده بیر جوار

انبارده و غظ ایچین تجمع ایتیش پروتستانلرک شریقلری

ایشیدلدی . دوق ک افراد معیتی بونلری صوصدورماق

ایسته دی . انبار استیلا اولوندی . ۶۰ پروتستان اولدورولدی

و ۲۰۰ پروتستان یاره لاندی . بو ، حرب داخلینک مقدمه سی

اولدی . حرب داخلنک غدارانه اولماسی کیکمه دی .

Montluc اسمنده بیر قاتولیک رئیس صلباً اعداملرک

عددینی چوغالتیوردی . «کچیکم رلر آغاجلر دلاتیه

طاینه بیلیوردی .» دییوردی . یوللر اوزرنده بوفاجمه لرک

یافته لری بولونیوردی . Baron des Adrets اسمنده

بیر پروتستان بوعداملره دیکر اعداملره جواب ویریوردی .

عیسویتک تاریخنه حجاب انکیز و وجدان سوز بیر صحیفه

علاوه ایتیش اولان منفور حرکات تعصیه و ضالنه بیریده

سهن بارتلمی La Saint - Barthelemy قتل عامیدر .

مختلف تاریخلرده قارمه کور تمصب سوقیله وقوع بولان ایکی

اوچ قتل عام دن صوکره اهمیت عددیه اعتباریله (سهن بارتلمی) قتل

عامی کایر انسانلره مرحمت تعلیم ایتمک ، انسانلری قارداشلاشدیر

ماق ، حاصلی انسانلرده دنیوی و اخروی حضور و سعادت

توزیع ایتمک اوزره کلن ادیانک بعضاً نه قدار معکوس

یوللره صایدیغی کوسته رن بو حقایق تاریخیه نک تخطر

واخطار اولونماسی معیوب و موجب عقوبات کورولمز

ظن ایدرم . تاریخ کتابلری ، ایچریسنه دخولی ممنوع

حریملر دکلدر و شیمدی به قدار هیچ (بر تاریخ عمومی) کتابنک

کتب ممنوعه ایسته سنه قونولدی ایشیدله دی . آشاغیده کی

سطرلری فرانسه ده مکتبلرک دوردنچی سنه تدریسیه سنه

او قوتولان و دارالمعلمین عالییه مأذونین قدیمه سندن

G. Ducoudry نک رسمی پروغرامه کوره ترتیب ایدیش

بولونان کتبتندن هان عیناً نقل ایدیورم :

دوقوزنجی شارل زمانده محاربات دینیہ

بهوده حریت وجدایه تجربه لری - (قازینه دومه دیچی)

بدایتده ، فطین باش وکیل Michel de l'Hôpital ک

نصایحه اتباص ایتمک و بعضی مساعداتده بولوناراق

قاتولیکلره پروتستانلر آرسنده صالح و مسالمتی محافظه

غیرتده بولونماق ایستری کبی کوروندی . هرا یکی فرقه

چالدى ، فقط Montcontour ده وخيم بيرهزيمته
اوغراى [۱۵۶۹] .

سەن ژەرمەن صالحى [۱۵۶۹]

نام مظفر اولدينى بوساعتمە (قاترين دومەديجى)
پروتستانلار ، كارلى اولان (سەن ژەرمەن) مصالحەسىنى
عرض ايتدى [۱۵۷۰] . صميمى اولامايلاق درجەدە
بويوك مساعدا تە بولونيوردى . وكنچ رئيسارى اولان
(ناوار) قرالى (هازى دوبروبون) (طقوزنجى شارل)
همشيره سى ترويج ايدىيوردى . بوساخ تە دوستلق تظاھراتنە
آلدانان پروتستان سەنيورلى ، پروتستان اعيان واشراقى
كنچ (هازى) نك دوكونندە بولونماق ايچين (پاریس)
قوشيدىلر . آميرال (قوليني) سرايدە اك مهم شخصيت
كورونيوردى . آميرال ، مؤلف (فرانسه) يى ، (ايكنىجى
فيلپ) قارشى عصيان ايتىش اولان (فلمنك) ه معاونتە
كوتورمكى و (اسپانيا) خاندان قراليسىن حوايتەنى تەسكليف
ايدىيوردى .

سەن بارتەلى قىل عاى [۲۴ آغستوس ۱۵۷۲]

(قوليني) نك پروژەلى وكنچ ۹نجى شارل بو
پروژەلرە كوستردىكى حس قبول (قاترين دومەديجى) يى
درين بير انديشەيە دوشوردى . آرتق نفوذى آلتندن
قرال كچقاچاغنە زاهب اولمشدى . آلتاليەن [۱] بيرضربە
حاضرلادى . Maurevel اسمندە اجر تلى بيرقاتل ايلە
اولدورتوب (قوليني) دن قورتولماق قوردى . دوق
(هازى دوکيز) آميرال (قوليني) يە يدرينك قتلندە
محرك نظر ايلە باقورو انتقام آلاق ايستەيوردى .
قيرالچەنك ذهننە كيردى وضيمى ترويج ايتدى .
فقط ضربه بوشەچىقدى . (قوليني) يالکيز مجروح اولدى
[۲۲ آغستوس] . پروتستان رجالى قوناغنە و (لوور)
سراينە قوشيدىلر وعدالت طلب ايتيدىلر . (پاریس) دە
غلبەلق وتهديدكار ايدىلر . (قاترين) اوزمان فرقةنك بوتون
رؤسانى بير وعينى قتل عامدە بېتيرمەنى تصميم ايتدى .
قيرالچە دىكر اوغلى دوق (هازى دانرو) و (دوق دوکيز)
ايلە كنچ قرال اوزەرينە نفوذىنى استعمال وقولايجە تەديد
[*] قاترينە ايتاليان ايدى . à l'italienne دىمكە ايتاليانلار
خاص بير طرزە دىمكە ايستەنيور ، آلتانورقە كچي .

بعضى كره اسيرلرينى بيرقلەدن ، عسكەرلرينك سونكولرى
اوزەرينە كندىلرينى آتمايە مجبور ايدىيوردى .

حقيقى اردولر تشكل ايتمشدى . دوق دوکيز ، قاتولىك
قوتلرينە ، (برەنس دوقوندە) پروتستان قوتلرينە قوماند
ايدىيولردى . دوق دوکيز ، برەنس (دوقوندە) يى ، مغلوب
واسير ايتدى [۱۵۶۲] . متعاقباً (اورلە آن) اوكنندە
محاصرە وضعنە كىندى . فقط اورادە متعصب بيربروتستان
طرفدن قتل اولوندى . قاتولىكلار ، والدە قيرالچە
(قاترينە) نك احتراز ايتدىكى بير رئيس دن محروم اولونجە
(قاترينە) پروتستانلر طرفنە دوندى . بولارە (آمبواز
Amboise) دە مساعدا تە بولوندى وبوصالحى ياپديغنە
آز زمان صوكرە نادم اولدى .

مجادلات دينەيە اجنبيلر ك قارشىماى

بواغتشاشلاردە فرقلر وطن پرورلك مفهومى بيلە
اونوتورلردى . (انكترە) قيرالچە سى (نەليزابەت) ك
معاونتى لدە ايتك ايچون پروتستانلر (هاور) شەرىنى
انكيزلرە تسليم ايتمشلردى . شوقادار ك مصالحەدن صوكرە
شەرك استردادى ايچين قاتولىكلارە يارديم ايتيدىلر . ذاتاً
قاتولىكلردى ، (ايكنىجى فيلپ) ك كندىسىن روما كليساسى
رئيسى اعلان ايتدىكى (اسپانيا) يە متوجه ايدىلر .

غرب محاربەسى - برەنس دوقوندەك اولوى

(آمبواز) صالحى ، بير صالح مسلخدن باشقا بيرشى دكلدى .
(فرانسه) ، بير بيرى اوزەرينە آتيلمايە آمادە مرتب چتەلرە
طولوقاليدى . (قاترينە دومەديجى) پروتستانلرى
فضله جسور و برنس (دوقوندە) يى فضله ذى اقتدار
بوليوردى . (قاترينە) بولار ك عليهنە دوندى و پروتستانلر
Saint Denis دە [۱۵۶۸] هزيمتە اوغرايدىلر ، صوكر
غربدە ، فرقلرينك موقعە حاكم بولوندينى (شارانت)
سواحلىندە اردوگاهلرينى قورمايە كيتيدىلر . اورادە ،
(ژارناق Jarnac) دە مغلوبيتدن قورتولامادىلر
وبرەنس (دوقوندە) تسليم اولدينى صيرەدە آلاچاقچەسنە
أولدورولر ك تلف اولدى . [۱۵۶۹] .

پروتستان اردوسنك قومانداسىنى آميرال (قوليني
Coligny) النە آلدى . (روش لابهى) دە ، قاتولىكلر ك
خدمتندە بولونان ايتاليان چتەلرى اوزەرينە بير غلبە

آمیال، کنج بره‌نسه شو جوابی ویرم‌شدی: «عجله ایتمه‌یک موسیو لودوق» (فرانسه) نک حربی، (اسپانیا) نک صلح و سلامتیدر و (اسپانیا) نک صلح و مسالمتی؛ دویلن آلتونلر عزمک معاونتله، فرانسه حریدر. «بوسوز بومنفور درامک صووک کله‌سی اولمشدر. یک آجی بیر اشارتی محتوی در. وبوقتالده اسپانیا آلتونلرینک بیررونی اولدینی مؤرخلرجه محقق عد اولونور. شونی‌ده سوبله‌م‌دن بیتیرمه‌یلم که سرای قرالیده مسافر بولونان وداها بیرکون اول قرالک اورونلرینه اشتراک ایدن پروتستان اعیان ورجالی بیرر بیرر سلاحلرندن تجرید ایدیلرک سرائک حوالیسندن قربانلق قویونلر کیجی بوغازلایرکن (طقوزنجی شارل) بیر پنجره‌دن بوملحه‌منفورده‌نی تماشا ایدیوردی.

مشهور مؤرخ V. Duruy (تاریخ عمومی) عنوانی کتابنده بووقعه‌دن بحث ایدرکن شو سطرلری یازار: بو مستکره قتال‌دن صوکره قرال (۹نجی شارل)، (روما) و (اسپانیا) سرای حکمداریلرینک حراوتلی تبریکاتی آلدی. و (ایکینجی فیلیپ) قتل عام اراده‌سینی ورن (شارل) ه شو سوزلری یازدی: «قطعاً امین اولدیز که الهک ایشلرینی باعقله‌کندی ایشلریکیزی دهاها زیاده اینی یاپارسکیز. «هم مستکره، هم غدار اولان وتماماً دنیوی حرص و هواسنی تقوی ماسکسینه اورتن بوسیاستک کفتار و رفتاری ایشته بومرکزده‌ایدی. [۱] فرانسز مؤلفلرینک کتابلرندن عیناً آلتش اولان شو وقعه‌نک حکایه‌سینی محاکمه اذعانه عرض ایتدکن مقصدمن

Aimez-vous les uns les autres, aimez même vos ennemis.

یعنی «بیری بیریکیزی سویکیز، دشمنلریکیزی بیله سریکیز» دین و بزجه‌ده روح‌الله صقیله مبعجل بولونان بویوک بیر پیغمبرک امتی نه اولمش و دین نامنه نه هذیانلر ایتشلردر، بونی کوسترمکدر. وقعه بشیموز اللی سنه اول جریان ایتمشدر. شرق، اوزمانلر، هیچ شبهه یوق غریبه بیگ کره فائق ایدی. حریت وجدانیه، حریت فکریه، شرفده، شیمدیکندن بیگ قات دها زیاده

ایده‌رک قرال‌دن موافقت آلدیلر وروایتیه کوره والده‌سنک اصرارندن ییزار اولان قرال:

Vous le voulez? Eh bien! qu'on les tue, mais qu'on les tue tous!

یعنی «ایسته یورسکیز اوله‌می؟ یک اعلاء اولدور ولسونلر؛ فقط هسی اولدور ولسون!» دیمشدی.

(سن بارتلمی) بایرامی کونی اولان ۲۴ اغستوس [۱۵۷۲] ده نصف‌اللیل دن ایکی ساعت صوکره چاکلر چالینمایه باشلادی. مرتب‌جته‌لر در حال اولوم پروتستانلره «Mort aux huguenots! فریادیلر سوقاقلره فیرلادیلر؛ مدهش بیر قتل عام (پاریس) ی تلویث ایتدی. (قولینی) نک قوناغه هجوم اولوندی. یارلاق حیات مسلکینه رغماً آمیرالک وجودی دلیک ده‌شیک اولدینی حالده (هانری دوکین) ک کوزی اوکنده پنجره‌دن آشاغی آتیلدی و جنازه‌سی عوام ناسک تحقیرانه عرض اولوندی. (لوور) سراینده اقامت ایدن پروتستان اکبری برر برر بوغازلانندی. (ناوار) قرالی آنجاق تبدیل‌دین ایتک سایه‌سندله اولومدن قور تولدی. وکنج بره‌نس (قونده) ایله اسپر اوله‌رق آلی قونولدی. (مارکریت دووالوا) نک او طه‌سندله بیله قتل‌لر یاپیلدی. سوقاقلرده، خانه‌لرده بیکلرجه قربانلر قائلر ایچنده یلره سربلیدی. (سن) نه‌ری جنازه‌لرله طولدی ونه‌ربونلری آلوب کوتورییوردی.

(سن بارتلمی) دینیان بو قتل عام ولایتلرده‌ده تقلید اولوندی. یالکیز بعضی والیلر سرائک امرلرینی دیکله‌مه‌دیلر؛ از جمله (بایونه) ولایتی والیسی قراله «عسکرلرم وار، فقط جلادم یوق» جوابی ویردی بو قتل عامک نه‌قادر آلاق، نه‌قادر ملعون، نه‌قادر بی‌دین بیر حرکت سفیه اولدینی کمال شجاعت و نجابتله کوسترمش اولدی. بو قتل عامک خبرینی اسپانیا خاندان حکمداریسی عاراندکین بیر مسرت ایله آقیدشیلادی. اسپانیا قرالی (ایکینجی فیلیپ) ک کنج اوغلی تفصیلاتی ایشیتدیکی وقت بوفرانسز آمیرالی و طرفدارلری عیسوی می ایدیلر؟ «سوالی صوردی. آمیرال (دو قاسستیل)، اومت! جوابی ورنجه نجیب یورکلکی کنج بره‌نس اکر بو فرانسز عیسوی ایدیلر سه نه‌ایچین حیوانلر کیجی اولدور ولدیلر؟» دیمشدی.

گوتیه دائر تیتبعلر

گوتیه نك روزمسی

آلمان ادبیاتی سمباندیه بیر کونش واوردرکه - ییزده
یالکیز اسمی مشهوردر! - اوسمانک بوتون دیگر کوچوک،
بویوک بیلدیزلرینه نور اورادن دو کولور، دییه بیلیم:
شاعر وفیلوسوف گوتیه ..

گوتیه، روحاً بویوک اولانلره پک آز نصیب اولان
بیر رفاه و حضور ایچنده اصیل قلبی نك الهاملرینی دیکلهیه
دیکلهیه سر کئیشیدن سر کئیشته، فقط همیچ دوشمیه رک
قوشمش: حیاتنده، کندی اعترافی وجهله، قالدین
اونک بوتون روحنی یوغورمش واونی میدان کتیرمش..
بیر منقذک دیدیکی کیی، گوتیه کرره «یکانه خلاصکار،
صاف قادینلغک خولیا آلود شکندن طوغور.» - ایشته
بیر قالدین هوای نسیمیه سی که گوتیه ابداع ایتمش، ایشته
بیر گوتیه که بوتون بیر بدیی آلمانیا ایجاد ایتمش!

گوتیه نك وجد انهکیز تحسسلره طولو ماجرالری،
رنیکا رنک عشقلری، بالخاصه قالدین عشقی نك ابدی
قدسیتنی ترنم ایدن او کوزهل شعرلری، مسعود کونلرک
صاف و ولود تحفه لری کیی، دئما دها زیاده قیمت، دها
زیاده مفتونیت قازاناراق آلمان قادینلری نك حساس روحنده
آلان یاشیدیور. شاعر برحیات ایکن اونک اک قیمتی
یولداشلری، اک محصولدار ذوق والهامی ویردن صنعت
یاردجیلری قادینلردی. فقط وفاتی ده، آلمان قادینلری نك
او دائما حیاتدار شطارت ومفتونیتلرینه سکتیه ویرمه دی.
شیمدی بویوک شاعرک کوزهل، ملیح، جاذب ناصیه سی،
اوزون، آلتون ساچاری یرینه، طاتلی دقیقه لری نك
آلهی ذوقی یاشاتان ابدی شعرلری، ابدی خاطرلری
قالدی. معزز وجودی طویراق اولدی. فقط «فاؤست»
ناظمی نك لطیف خیالی قدرشناس قادینلغک روحنده
الی الابد یاشادی. بیر زمانلر اونک صفوت ونجابتدن
شبه ایدن قیصقانچ وفضیاتسز کوزلردن صوکرآ آجیقلی
کوز یاشلری دو کولدی. نه (اومیروس)، نه (شه کسپیر)
قالدین روحی نك بو درجده صمیمی آشناسی، قالدین

موجود ومحترم ایدی. طقوز یوز بو قادار سنه اول،
مثلا ابوالعلاء المعری طرفند یازیش: واوزمان الدناله
دولاشمش اولان:

تاءالنصارى والحلیفه ما اهدت،
ویهود هطری والمجوس مضله.
قسم اوری قسمین هذا عاقل
لادین فیه ودین لاعقل له.

کیی شطحیات، شاعر نك هیچ بیر محکمه یه
کوندیریل سنه سبب اولموردی. او زمان شه سز دین
دها قوتلی ایدی و بوقوتی حریت فیکریه یه احترامدن
ومناقشات علمیه وفیکریه یه قارشى قورقوسزلغندن
آلیوردی. بوندن سکنز سنه اول یازدیغمز بیر فقره یی
نوری بک ۱۴۶ نومرولو (اجتهاد) ده خاطرلاندی.
سکنز سه اول روسیاده منتشر بیر کتایده طبع ایدیان
اوسوزی بیردها ملاحظه اهل اذغانه عرض ایدیوروز.
دین، عوامک علمیدر، علم، خواصک دینی در.
خواصک دینی لایققطع یوکسه لیور نیشله یور؛ ترقی
اندییور. عوامک علمی اولان دینک یوکسه لمه سی،
کیشله مه سی، ترقی ایتمه سی، تعالی ایتمه سی، سعادت
وسلامت عمومیه ایچین لابددر. بوقاعده کلیه نی ملاحظه مه
اساس طوتاراق اسلامک نجاتی چاره سنی شوصورتله اجمال
ایده رم: دین قیمت علمیه وعلم قدرت دینه افاضه ایتمک.

جمعیت بشریه، دینسز یاشاماز، دین ده جمعیت بشریه یه
نور وحرارت افاضه ایتمکدن وانسانلر آره سنده سرمایه
رفاه وتألف اولماقدن قالینجه آرتق معمر اولماز. بزى
آکلامادیقلری ایچین بزى سومینلر نه دیرلر سه دیسینلر.
بزم مرادمز، حیاتده دین، دینده حیات کورمک در.
بزم حیاتدن آکلادیغمز ایسه محبت در، آهنک در،
نور در، وفاقدر وعقل سلیم وحس سالم در، روحلرده
ویورکلرده مستمر وقیاض بیروحدت وشوق توحیددر.

«سرم از ناله» من دور نیست
ایک چشم وکوشرا آن نور نیست» [۰]

۷ نیسان ۱۹۲۲ اجتهاد نومی عیالیه جودت

[۰] بزم سرم ناله مده مندرجدر. فقط قولالرده وکوزلرده
بویور ایشیده جک وکوره جک نور یوق!